

مدرسه حقوق قر

دوره ۸ - شماره ۲۴ - تابستان ۱۴۰۴

رابطه خریدار و فروشنده در قرارداد پایه در اعتبار اسنادی با تاکید بر حقوق ایران
همایون مافی، رضا احسانی، احمد رضا امیری لاریجانی
بررسی تطبیقی جایگاه حفاظت از محیط زیست در حقوق بین الملل بشر و حقوق بین الملل بشردوستانه
سید فضل الله موسوی، امیرحسین عسگری
عدالت کودک محور و مسئولیت دولت: پیشگیری، اصلاح و بازپروری کودکان ناقض قوانین کیفری
محمد روشن، سمیه رنگین کمان، سیدمصطفی حسینی دستجردی
واکاوی چالش ها و الزامات حقوقی هوش مصنوعی در محیط های کاری: بررسی تأثیرات و راهکارهای اصلاحی
مریم برومند بازکیاگورابی، امیررضا محمودی
جامعه الگوریتمی و انطباق حقوقی: بازاندیشی در حقوق، حکمرانی و عدالت اجتماعی
خدیجه کریمی اصفهانی، مجاهد امیری
صدور اسناد هویتی در مورد اطفال متولد شده از روابط نامشروع و آثار آن در حقوق ایران
مرضیه کاظمی، مصطفی کافی
مسئولیت نقصان یافته در نظام کیفری ایران و انگلستان
ایرج مروتی، نفیسه عراقی، ماندانا جنگلی
نظارت بر رسانه با رویکرد فقهی و حقوقی
نرگس ابوالمعصومی
درآمدی بر جرایم مرتبط با رمزارزها؛ از تسهیلگری تا پیشگیری
محبوبه طالبی رستمی
اهمیت تفسیر قرارداد در حقوق مدنی ایران
نازنین بهرامی، مهناز سجادیان، حمیدرضا کناری زاده
تأثیر مداخلات امنیت گرایانه و عوام گرایانه سیاست جنایی بر شکل دهی گفتمان جرم شناختی نئوکلاسیک نوین
مسعود اکبری
مطالعه تطبیقی دارایی تجاری در حقوق ایران و فرانسه
سعید جوهر
بازدارندگی تبعید و نفی بلد در عصر ارتباطات
مهسا محمودی
جلوه های حقوق معنوی زندانیان در اسناد داخلی و بین المللی
امین رضا بهار فلامرزی
مطالعه تطبیقی کاربرد اصول دادرسی مدنی در دادرسی کیفری با تأکید بر سازوکار ارجاع
علی اصغر عسگری
جرایم علیه اراضی دولتی (مطالعه مروری)
وحید کیومرثی
زباله های قضایی در حقوق بین الملل: چالش های نظارتی و راهکارهای حقوقی
مهدی قره داغی
توهین به مقدسات در حقوق کیفری ایران، فقه امامیه و فقه اهل تسنن
داود سلمانپور، یعقوب طاهری، حسین زارعی
مسئولیت بین المللی کشورها در مبارزه با دوپینگ: تحلیل حقوقی و چالش های اجرایی
سپیده احمدیان فرد
سیاست کیفری در قبال جرائم نظامی در حقوق کیفری ایران و ایالات متحده آمریکا
امیرحسین ابوالحسنی، حامد زرین جوی الوار، محمدعلی جهانی
قواعد حاکم بر بازار مالی غیرمتشکل پولی در نظام حقوقی ایران
ایوب رحیمی
حفظ سرمایه اجتماعی در فرایند مبارزه با قاچاق کالا (مطالعه موردی بندر دلووار)
حسین اکبرپا
شرایط سلبی مسئولیت کیفری شخصی بر مبنای اساسنامه دیوان کیفری بین المللی
محمد رضا افراسیابی
تأثیر قوانین داخلی و التزام به معاهدات بین المللی در مبارزه با فساد بانکی
سید بهمن اکبری
سازوکارهای گوناگون اعمال و اجرای حقوق بین الملل
مهدی رضایی اسرمی
بزه دیده شناسی سبز و بزه دیدگان غیرانسانی
امین حاجی وند، امیرحسین خراشادی زاده، محمدجواد میرزایی

Buyer-Seller Relationship in the Underlying Contract in a Letter of Credit with Emphasis on Iranian law

Homayoun Mafi

Professor of International Trade Law, University of Judicial Sciences and Administrative Services, Tehran, Iran

Reza Ehsani

PhD student in private law, University of Judicial Sciences and Administrative Services, Tehran, Iran (Corresponding Author)

Ahmadreza Amiri Larjani

Master of Business Law, University of Judicial Sciences and Administrative Services, Tehran, Iran

رابطه خریدار و فروشنده در قرارداد پایه در اعتبار اسنادی با تأکید بر حقوق ایران

همايون مافی

استاد حقوق تجارت بین‌الملل، دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری، تهران، ایران
mafi@ujsas.ac.ir

رضا احسانی

دانشجوی دکتری حقوق خصوصی، دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

rezaehsani1996@gmail.com

احمد رضا امیری لاریجانی

کارشناس ارشد حقوق شرکت‌های تجاری، دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری، تهران، ایران

ar.amirilarjani@gmail.com

Abstract

The main parties to a letter of credit have obligations that each must fulfill and comply with. The first point is that each party has the obligations. In the obligations of the applicant for a letter of credit, the buyer is obliged to open a letter of credit in favor of the seller based on an implied condition, which is considered an active condition. The seller, along with the buyer, also has obligations that she/he must strive to fulfill, as the beneficiary of the letter of credit is obliged to fulfill her/ his obligation correctly and in good faith, free from any fraud or deceit. He/she must also undertake to contact the letter of credit broker at the designated time to request payment by presenting the letter of credit documents. In addition to the obligations of each party to a letter of credit, there are also rights that can be mentioned for each party. Among the rights that can be mentioned for the buyer is that in exchange for presenting forged documents, the buyer can file a lawsuit for compensation for the damages he/she suffers, without the right to terminate the basic contract. It is also conceivable for the seller to have legal rights, in that the seller also has the right to terminate the basic contract in the event of the buyer's failure to fulfill the basic obligations and can file a lawsuit for damages and loss of profit incurred as a result of the buyer's failure to fulfill the obligations. The main objective of this research is to analyze in detail the legal relationship between the buyer and the seller in the basic contract related to the letter of credit, focusing on the Iranian legal system. The results and achievements of the research show that the parties have contractual compensation mechanisms in case of violation of the provisions of the basic contract and its breach.

Keywords: Basic Contract, Performance of Obligation, Claim for Damages, Letter of Credit, Lawsuit.

چکیده

طرفین اصلی اعتبار اسنادی دارای تعهداتی می‌باشند که هریک می‌بایست نسبت به اجرا و رعایت آن اقدام نمایند. نکته اول در تعهداتی است که هریک از طرفین دارا می‌باشند. در تعهدات متقاضی اعتبار اسنادی، خریدار موظف است تا بر اساس شرط ضمنی که شرط فعل تلقی می‌گردد، اقدام به گشایش اعتبار اسنادی به نفع فروشنده نماید. فروشنده نیز در کنار خریدار دارای تعهداتی است که می‌بایست به اجرای آن اهتمام ورزد بدین امر که ذینفع اعتبار اسنادی مکلف است تا تعهد خود را به نحو صحیح و با رعایت حسن نیت فارغ از هر گونه تدلیس و تقلبی اجرا نماید. همچنین وی متعهد گردد تا در زمان تعیین شده با ارائه متعلقات اعتبار اسنادی جهت مطالبه وجه به کارگزار اعتبار اسنادی مراجعه نماید. در کنار تعهدات هریک از طرفین اعتبار اسنادی برای هریک حقوقی نیز قابل ذکر می‌باشد، از جمله حقوقی که برای خریدار قابل ذکر می‌باشد آن است که خریدار در ازای ارائه اسناد جعلی فارغ بر حق فسخ قرارداد پایه می‌تواند برای خساراتی که به وی وارد می‌آید طرح دعوا به منظور جبران خسارت نماید. برای فروشنده نیز حقوقی قابل تصور است بدین امر که فروشنده نیز در قبال عدم اجرای تعهدات پایه از سوی خریدار حق خاتمه قرارداد پایه را داشته و می‌تواند از باب خسارات و همچنین عدم نفعی که در اثر عدم اجرای تعهدات از سوی خریدار متوجه وی گردیده است اقامه دعوا نماید. هدف اصلی این پژوهش تحلیل دقیق رابطه حقوقی میان خریدار و فروشنده در قرارداد پایه با اعتبار اسنادی با تمرکز بر نظام حقوقی ایران است. نتیجه و دستاورد پژوهش نشان می‌دهد طرفین در صورت تخلف از مفاد قرارداد پایه و نقض آن از سازوکارهای جبرانی قراردادی برخوردار می‌باشند.

واژگان کلیدی: قرارداد پایه، اجرای تعهد، مطالبه خسارت، اعتبار اسنادی، طرح دعوا.

ارجاع:

مافی، همایون؛ احسانی، رضا؛ امیری لاریجانی، احمدرضا؛ (۱۴۰۴)، تحلیلی بر رابطه خریدار و فروشنده در قرارداد پایه در اعتبار اسنادی با تأکید بر حقوق ایران، تمدن حقوقی، شماره ۲۴.

Copyrights:

Copyright for this article is retained by the author (s), with publication rights granted to Legal Civilization. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

CC BY-NC-SA

مقدمه

درباره قراردادهای بین‌المللی بهترین راهکار جهت پرداخت ثمن معامله استفاده از روش اعتبار اسنادی است. پیرو قرارداد فروش بین خریدار و فروشنده اعتبار اسنادی گشایش می‌شود. بر اساس قرارداد فروش، خریدار تکلیف به گشایش اعتبار به نفع فروشنده دارد. با این وجود، قرارداد اعتبار اسنادی از قرارداد پایه و قرارداد گشایش اعتبار متزع و مستقل است. در یکی از تعاریف اعتبار اسنادی تعهد بانک گشاینده اعتبار به پرداخت یا قبول پرداخت^۱ وجه اعتبار در مقابل ذینفع اعتبار است، مشروط به آن که اعتبار شرایط و مقررات مندرج در اعتبار اسنادی را رعایت و اسناد مقرر شده را در موعد مقرر ارائه داده باشد (زمانی فراهانی، ۱۳۸۵، ۶۲). در تعریفی دیگر، اعتبار اسنادی هر نوع توافقی به هر نحو تصریح شده یا وصف شده است که بر طبق آن بانک گشاینده به تقاضا و بر اساس دستور العمل مشتری یا درخواست‌کننده اعتبار عمل می‌کند (اشمیتوف، ۱۳۷۸، ۶۱۳).

به نظر برخی، اعتبار اسنادی تعهدی کتبی است که یک بانک موسوم به بانک گشاینده بنا به درخواست و طبق دستور خریدار، در مورد پرداخت مبلغی معین ظرف مهلتی مقرر و در مقابل اسنادی مشخص به فروشنده می‌دهد (طارم سری، ۱۳۸۷، ۱۳۳). ماده ۲ مجموعه عرف‌ها و رویه‌های متحد الشکل اعتبار اسنادی^۲، اعتبار

۱- در آینده

اسنادی را چنین تعریف می‌کند «هر گونه ترتیبات به هر نام یا توصیفی که در بر گیرنده تعهد قطعی و برگشت‌ناپذیر بانک گشاینده نسبت به پذیرش پرداخت اسناد ارائه شده طبق شرایط اعتبار است».

این پژوهش با روش توصیفی-تحلیلی روابط حقوقی طرفین در قرارداد پایه را مورد مذاقه و واکاوی قرار می‌دهد. هدف در آینده بررسی جایگاه حقوقی قرارداد پایه در اعتبار اسنادی و تحلیل رابطه حقوقی خریدار و فروشنده در این قرارداد با تأکید بر آثار آن در حقوق ایران است. اهمیت و ضرورت در آینده مبتنی بر این واقعیت است که با وجود کاربرد گسترده اعتبار اسنادی در حقوق تجارت بین‌الملل بررسی حقوقی رابطه میان خریدار و فروشنده در قرارداد پایه کمتر مورد توجه قرار گرفته است. تبیین دقیق این رابطه برای پیشگیری از اختلافات حقوقی، تفسیر دقیق‌تر قراردادها و نیز هماهنگی بیشتر حقوق داخلی با قواعد بین‌المللی ضروری به نظر می‌رسد. لذا، پرسش در آینده این است که رابطه حقوقی خریدار و فروشنده در قرارداد پایه مرتبط با اعتبار اسنادی از چه الزامات و ضمانات اجرایی برخوردار است؟

در این که ماهیت اعتبارات اسنادی در قالب قراردادها قابل تجزیه و تحلیل است یا در قالب عقود و همچنین آیا در قالب تعهدات قابل تجزیه و تحلیل است یا صرفاً نوعی ترتیب پرداخت است و در مقابل عقود و قراردادها قابل تجزیه و تحلیل نیست میان صاحب‌نظران اختلاف نظر وجود دارد. کلمه ترتیبات خود را از قید ماهیت قراردادی یا عقدی یا تعهدات رها نیده تا مبدا به تعریف، به سبب توصیف قراردادی یا ایقاع خدشه و ایراد وارد گردد (بوالحسنی، ۱۳۸۰، ۲۰۶). در واقع، اعتبار اسنادی نتیجه قرارداد فروش یا پایه میان متقاضی و ذینفع می‌باشد که هدف از طرح آن ایجاد امنیت برای فروشنده جهت دریافت ثمن معامله در ازای ارائه اسناد و متعلقات از قبیل سیاهه تجاری می‌باشد.

گشایش اعتبار اسنادی موجب یک سری حقوق و تکالیف برای طرفین می‌باشد. پرسش مهم این است که عقد بیع به‌عنوان حلقه نخست از زنجیره قراردادی چه تأثیری بر حقوق و تکالیف طرفین دارد؟ اهمیت بررسی و مطالعه قرارداد پایه در حقوق اعتبار اسنادی در این نکته نهفته است که اعتبار از عقد بیعی آغاز می‌شود که میان خریدار و فروشنده بیگانه منعقد می‌شود. از عقد بیع بین‌المللی دو تعهد اصلی ناشی می‌شود. یکی تعهد به تسلیم مبیع منطبق با قرارداد و دیگری تعهد به تادیه ثمن مطابق عقد بیع است. اولی در زمره التزامات بایع و تعهد دوم در عداد التزامات خریدار است. از این‌رو، عقد بیع، پایه و اساس انشای روابط

حقوقی است که به منظور ایفای تعهد به تادیه ثمن ایجاد می‌گردد (بناءنیاسری، ۱۳۹۵، ۴۶۱).

در راستای پاسخ به پرسش مطروح چهار گفتار طرح گردیده است، در گفتار اول به تعهد خریدار به گشایش اعتبار اشاره می‌گردد و این که اساسا به منظور گشایش اعتبار چه تعهدی برای خریدار ایجاد می‌گردد و اساسا ماهیت تعهد خریدار درباره گشایش اعتبار مبتنی بر چه امری می‌باشد؟ در گفتار دوم به حقوقی که برای خریدار ایجاد می‌شود و این که آیا ایجاد حق برای خریدار به صورت معلق یا مطلق شکل می‌گیرد؟ اشاره می‌شود. در گفتار سوم تعهد فروشنده در قبال گشایش اعتبار اسنادی بیان می‌شود و این که چه تکالیفی را بایست متوجه ذینفع دانست؟ در گفتار چهارم نیز به حقوقی که فروشنده اعتبار اسنادی در ازای قصور خریدار کسب می‌کند تصریح می‌گردد.

۱- قرارداد پایه

قرارداد پایه قرارداد اصلی است که برای اجرای یکی از تعهدات یا به منظور تضمین جبران خسارات ناشی از تخلف از انجام تعهدات آن اعتبارنامه تجاری یا تضمینی صادر می‌گردد. این قرارداد، از این جهت پایه گفته می‌شود که قرارداد گشایش اعتبار و رابطه اعتبار اسنادی به معنای خاص بر مبنای آن استوار هستند. اگر قرارداد پایه نباشد، نیازی به تشکیل روابط حقوقی بعدی نیست. در اعتبار اسنادی تجاری قرارداد پایه همواره عقد بیع خواهد بود. در نتیجه خریدار به عنوان شخصی که به موجب آن متعهد به پرداخت ثمن است به تقاضای گشایش اعتبار مبادرت می‌کند. در اعتبار اسنادی تضمینی این شکل از اعتبارنامه برای تضمین جبران خسارت عدم اجرای انواع تعهدات قابل استفاده است. در اعتبارنامه تضمینی با توجه به این که نمی‌توان قراردادهای پایه‌ای را که منجر به صدور این اعتبارنامه می‌شود احصاء کرد معامله پایه هر قراردادی می‌تواند باشد (بناءنیاسری، ۱۳۹۵، ۶۴۵).

حق فروشنده به مطالبه اعتبار اسنادی وابسته به شرایط قرارداد پایه است. خریدار در گشایش اعتبار باید همواره نوع اعتبار توافق شده با فروشنده را در نظر گیرد. اجرای تکلیف فروشنده به تعهدات تحویل کالا در گرو این تعهد خریدار قرار دارد. قصور خریدار در گشایش اعتبار یا در خارج از مهلت مقرر موجب نقض تعهدات قراردادی خواهد بود که به نوبه خود فروشنده را محق می‌کند که قرارداد فیما بین را خاتمه یافته تلقی کرده و مطالبه خسارت از خریدار نماید. پذیرش اعتبار گشایش شده از طرف فروشنده نیز

می تواند حق فروشنده به اقامه دعوا را منتفی کند.

قرارداد اعتبار اسنادی به نوبه خود یک عقد معلق محسوب می شود به این معنی که حق فروشنده به دریافت وجه اعتبار مشروطه به ارائه اسناد مطابق است و تا آن تاریخ حق فروشنده به اقامه دعوا درباره ثمن معامله تعلیق دارد به این معنی که معلق به ارائه اسناد مقرر و مطابق با اعتبار است. در صورت عدم پرداخت وجه اعتبار توسط بانک گشاینده حق فروشنده به اقامه دعوا علیه خریدار نسبت به ثمن معامله و خسارات ناشی از آن ایجاد می شود. درخواست خریدار به بانک برای صدور اعتبار اسنادی وقتی مورد قبول بانک گشاینده قرار گیرد در شکل قرارداد الحاقی خواهد بود.

پرداخت وجه اعتبار به فروشنده مشروط به این است که اسنادی ارائه دهد که تصدیق می کند او تعهدات قراردادی خود را ایفاء کرده است و به ویژه حق مالکیت و استیلاء بر میبایی با کیفیت و کمیت مورد توافق را انتقال داده است. کلیه این اسناد که اصطلاحاً تعلیقات اسنادی نامیده می شود پیشاپیش در قرارداد گشایش اعتبار و در خود اعتبارنامه که به فروشنده ابلاغ می شود به طور دقیق رج می شود. وجه اعتبار وقتی به فروشنده پرداخت می گردد که مطابقت مجموعه اسنادی که نماینده مبیع است با اعتبار احراز و مورد قبول واقع شود.

تعهد گشاینده اعتبار اسنادی اعم از تجاری و تضمینی همواره تعهدی معلق است. به معلق علیهی که وقوع آن تعهد گشاینده اعتبار را از تعهدی معلق به منجز مبدل می سازد ماشه اعتبارنامه یا حادثه سبب ساز مطالبه گفته می شود، یعنی امری که وقوع آن تعهد گشاینده اعتبار را فعال می سازد. حادثه ای که ماشه اعتبار را می چکاند و وجه اعتبار را قابل مطالبه می سازد در اعتبارات اسنادی تجاری و تضمینی متفاوت است. در اعتبار اسنادی تجاری اجرای صحیح معامله پایه امری است که به ذینفع اعتبار حق مطالبه می دهد. در مقابل، اجرای حادثه ای که زمینه مطالبه وجه اعتبارنامه تضمینی را مهیا می کند تخلف متقاضی از اجرای تعهد یا تعهداتی از معامله پایه است که اعتبارنامه تضمینی در ارتباط با آن صادر شده است. اسنادی که فروشنده در این نوع اعتبار ارائه می نماید نشان دهنده تخلف و قصور متقاضی در اجرای آن تعهد است. حادثه سبب ساز مطالبه در اعتبارنامه تجاری اجرای صحیح معامله پایه از طرف فروشنده و ارائه اسنادی است که دلالت بر اجرای آن دارد. حادثه سبب ساز مطالبه در اعتبارنامه تضمینی تخلف متقاضی اعتبار از انجام صحیح معامله پایه و ارائه اسنادی است که دال بر این تخلف می باشند (بناء نیاسری، ۱۳۹۵، ۲۸۱).

اگر اعتبار اسنادی بدون پرداخت به فروشنده منقضی شود فروشنده می‌تواند نسبت به ثمن معامله علیه خریدار اقامه دعوا نماید. با این وجود، هر گونه اختلاف بین خریدار و فروشنده ناشی از قرارداد پایه تأثیری بر قرارداد اعتبار اسنادی نخواهد داشت، زیرا این رابطه حسب ماده ۴ مجموعه عرف‌ها و رویه‌های متحد الشکل اعتبار اسنادی مستقل از قرارداد پایه و قرارداد گشایش اعتبار است (Toth, 2006, 33).

۱-۱- تعهد خریدار به گشایش اعتبار اسنادی

اعتبار اسنادی با هدف تضمین پرداخت ثمن و تحویل مبیع در قراردادهای فروش بین‌المللی ایجاد شده است. جایی که فروشنده و خریدار در دو کشور متفاوت اقامت دارند. فروشنده می‌خواهد کالاها پس از پرداخت بهای معامله در اختیار خریدار قرار گیرد و خریدار هم در نظر دارد پرداخت را به پس از دریافت کالاها موکول نماید. این حق حبس که در قانون مدنی در ماده ۳۷۷ پیش‌بینی شده منجر به خلق اعتبار اسنادی شده است (سلطانی، ۱۴۰۱، ۲۳۲).

قرارداد گشایش اعتبار به درخواست متقاضی و موافقت بانک گشاینده صورت می‌گیرد. به موجب این قرارداد بانک متعهد می‌شود تا در برابر ارائه اسناد مشخصی وجه اعتبار را به فروشنده پرداخت کند. در حقوق آلمان و حقوق فرانسه این رابطه را قرارداد ارائه خدمات می‌دانند. با این وجود، این نظریه از توضیح غیرقابل برگشت بودن اعتبار عاجز است. در حقوق کامن لا دادگاه‌ها آن را مشابه قرارداد وکالت می‌دانند و بانک را نماینده خریدار می‌شناسند. به‌رغم مشابهت قرارداد بانک، متقاضی و خریدار با وکالت، بانک را نمی‌توان یک وکیل صرف محسوب کرد. او تعهدی را که قائم به خود است به‌طور برگشت‌ناپذیری در قبال فروشنده متقبل می‌شود و مسئولیتی نسبت به اشخاص ثالث هنگام انعقاد قرارداد به‌عنوان وکیل ندارد. علاوه بر این، رابطه بانک و خریدار می‌تواند به رابطه بستانکار و بدهکار تشبیه شود. هر گونه سپرده‌ای که خریدار به بانک می‌پردازد خریدار را بستانکار آن سپرده می‌کند. ولی، پس از قبولی اسناد توسط بانک هنگام بازپرداختی که لازم التادیه است بانک بستانکار و خریدار بدهکار محسوب خواهد شد. به‌رغم این تشابهات گفته شده که قرارداد بین بانک گشاینده و متقاضی یک قرارداد خاص از نوع تجاری با قواعد مخصوص به خود است و نمی‌توان آن را با قرارداد خدمات، وکالت و قرارداد بین بستانکار و بدهکار مقایسه کرد. امروزه به تعبیر برخی قرارداد بین بانک گشاینده و متقاضی را قرارداد خدمات با ویژگی قرارداد نمایندگی محسوب می‌کند (Karl, 2004, 18).

در برخی از کشورها از جمله هلند رابطه متقاضی و بانک بر مبنای عقد وکالت تفسیر و توجیه می‌شود. اما نویسندگان بلژیکی ضمن رد فرضیه وکالت، رابطه میان طرفین را مبنای قرارداد اعطای تسهیلات توجیه کرده‌اند. در حقوق سوئیس و حقوق ترکیه نیز رابطه میان متقاضی و بانک بر مبنای قرارداد وکالت توصیف گردیده است. در ایران نیز این رابطه در یک مورد به روابط بانک و مشتری بر مبنای عقد وکالت اشاره نموده است. برای مثال در تبصره ماده ۲ قانون عملیات بانکداری بدون ربا مصوب ۱۳۶۲ مقرر شده سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت دار که بانک در به کار گرفتن آن‌ها وکیل می‌باشد، در امور مشارکت، مضاربه، اجاره به شرط تملیک، معاملات اقساطی، مزارعه، مساقات، سرمایه‌گذاری مستقیم، معاملات سلف و جعاله مورد استفاده قرار می‌گیرد (امیرپور، ۱۳۹۱، ۱۰۲).

نکته اساسی در این خصوص مسئولیت گشایش اعتبار اسنادی می‌باشد. به بیان دیگر، چه کسی وظیفه دارد تا با مراجعه به بانک گشاینده اقدام به گشایش اعتبار به نفع فروشنده بنماید؟ طبق قاعده وجوب در شیء وجوب در مقدمات آن را نیز در بر می‌دارد خریدار مکلف است تا درخواست افتتاح اعتبار از بانک گشاینده بنماید، این امر رویه معمول و متعارف در میان متعاملین در قرارداد فروش میان طرفین می‌باشد. گرچه در مواردی نیز میسر است که اساس افتتاح اعتبار نیازمند اقداماتی از سوی فروشنده باشد. برای نمونه اقدام خریدار به افتتاح اعتبار منوط باشد بر اصدار صورتحساب‌های خاص از سوی فروشنده و تا زمانی که فروشنده تعهد مزبور را ایفاء ننماید نوبت به تعهد خریدار به گشایش اعتبار نمی‌رسد.

۱-۲- شرط مقدم

اساس تعهد خریدار مبنی بر گشایش اعتبار از قرارداد پایه فروش شکل می‌گیرد. در این که اساس تعهد خریدار از توافق در ذیل قرارداد پایه می‌باشد تردیدی نیست. اساس تعهد خریدار مبنی بر پرداخت از طریق اعتبار اسنادی توافق کلی در قرارداد فروش نبوده بلکه شرط صریح یا ضمنی در ذیل قرارداد فروش است که طرفین با یکدیگر درباره نحوه پرداخت توافق می‌نمایند. اگر منشأ اعتبار اسنادی صرفاً در ذیل قرارداد پایه فرض شود در صورت انحلال، بطلان، فسخ و اقاله قرارداد پایه خود و اثر تعهد نیز می‌بایست منتفی گردد. لیکن، طبق اصل کلی اعتبار اسنادی مبنی بر استقلال اعتبار از قرارداد پایه اعتبار اسنادی از قرارداد پایه امری جدا بوده و اساس پرداخت از طریق اعتبار اسنادی نه به خاطر قرارداد اصلی بلکه به خاطر تضمین در پرداخت می‌باشد.

اغلب در قرارداد فروش شرط صریحی راجع به تاریخی که در آن باید اعتبار گشایش پیدا کند پیش‌بینی می‌شود. گاهی پیش‌بینی می‌شود که اعتبار باید در تاریخ معینی گشایش یابد و گاهی نیز مقرر می‌شود اعتبار بی‌درنگ گشایش یابد به این معنا که اعتبار باید فوراً در مدتی که لازمه تلاش متعارف انسان برای تحقق اعتبار است گشایش پیدا کند. در موردی که در قرارداد، زمان گشایش اعتبار تعیین نشده باشد معمولاً طرفین محق نیستند که فرض کنند وجود قرارداد فروش معلق به گشایش اعتبار از طرف خریدار است. در این صورت، گشایش اعتبار شرط مقدمی برای تشکیل قرارداد است و به قول قاضی لرد دنینگ اگر اعتباری فراهم نشده باشد قراردادی بین طرفین منعقد نشده است. چنین تفسیری از تعهد خریدار فقط هنگامی امکان دارد که طرفین به صراحت یا به طور ضمنی توافق کنند که این تعهد مشروط به آن شرط خواهد بود. در موارد عادی که قرارداد بدون قید و شرط است تصریح به گشایش اعتبار اسنادی صرفاً شرط مقدمی برای اجرای قرارداد است و این شیوه‌ای است که برای پرداخت قیمت خرید مورد توافق قرار گرفته است. کوتاهی خریدار در گشایش اعتبار در طی زمان شرط شده می‌تواند از سوی فروشنده نقض یک شرط اصلی قرارداد و رد قرارداد تلقی شود (اشمیتوف، ۱۳۸۷، ۶۳۹).

درباره نوع شرط گشایش اعتبار اسنادی در راستای ماده ۲۳۴ قانون مدنی شرط مزبور با توجه به نوع تعهد خریدار شرط فعل تلقی می‌گردد. با عنایت به این که خریدار متعهد گردیده تا پرداخت از نوع اعتبار اسنادی باشد، لذا وی مکلف است نسبت به افتتاح اعتبار اسنادی در بانک گشاینده به نفع فروشنده اقدام ورزد تا در صورت ارائه تعلیقات اعتبار از سوی ذینفع به بانک کارگزار در صورت تطبیق اسناد نسبت به پرداخت ثمن به فروشنده اقدام گردد. پرسشی که طرح می‌گردد آن است که نوع قرارداد گشایش اعتبار میان متقاضی و بانک چیست؟ در بدو امر به نظر می‌رسد رابطه از نوع قرارداد خدمات می‌باشد چرا که بانک در ازای دریافت کارمزد از متقاضی اقدام به ارائه خدمت مورد نظر وی می‌نماید. با مذاقه بهتر در روابط بین متقاضی و بانک درباره ماهیت تعهدات دو طرف می‌توانیم این گونه اشاره کنیم که نوع رابطه مشابه وضعیت از نوع بدهکاری و طلبکاری می‌باشد به این صورت که پس از انعقاد قرارداد گشایش اعتبار بانک در مقام طلبکار واقع می‌گردد و متقاضی در مقام بدهکار خواهد بود. از طرف دیگر، درباره رابطه طرفین می‌توان به جعاله قراردادی اشاره جست چرا که بانک در ازای دریافت کارمزد متعهد می‌شود تا خدمتی که مشتری از وی می‌خواهد را اجرا نماید.

از مفاد قانون مدنی از جمله ماده‌های ۵۶۲ و ۵۶۳ استنباط می‌شود که در عقد جعاله طرفی که پیشنهادکننده انجام عمل یا متقاضی آن و همچنین ملترم به پرداخت اجرت می‌باشد جاعل است و هم او است که اجرت و میزان آن را تعیین می‌کند و عامل هیچ نقشی در تعیین آن ندارد، درحالی که در یک قرارداد جعاله ارزی به منظور گشایش اعتبار اسنادی که متقاضی گشایش اعتبار اسنادی که برای تأمین محل اعتبار مبادرت به اخذ تسهیلات نیز از همان بانک می‌کند، عملاً این بانک به‌عنوان عامل است که شرایط اعطای اعتبار، چگونگی پرداخت و میزان اعتبار، سود، هزینه‌ها و وجه التزام متعلقه به آن را معین می‌کند و جاعل یا همان متقاضی اعتبار معمولاً یا هیچ نقشی در این باره ندارد یا اراده او در این موضوع آن قدر کم رنگ است که از اهمیتی برخوردار نیست. به این ترتیب، برخلاف آن چه در جعاله مرسوم جاری است این عامل است که تعیین‌کننده جعل است نه جاعل.

۱-۳- زمان متعارف گشایش اعتبار

در موردی که قرارداد فروش غیر معلق است ولی در آن، تاریخی که اعتبار باید گشایش شود لازم است که اعتبار در یک زمان متعارف گشایش شود. این به این معنا است که زمان متعارف از اولین روز بارگیری به عقب محاسبه می‌شود نه این که از تاریخ انعقاد قرارداد به بعد محاسبه شود. با قبول اولین روز بارگیری به‌عنوان نقطه شروع چنین تصور می‌شود که خریدار باید در مدت زمان کافی پیش از شروع بارگیری گشایش اعتبار کند تا فروشنده را پیش از ارسال کالاها به لنگرگاه‌ها قادر به آگاهی از این نماید که مبلغ پرداختی او از طریق اعتباری که برای آن منظور شده است تضمین خواهد شد. در موردی که یک مدت معین برای بارگیری در ماه فوریه، مارس یا آوریل در قرارداد شرط شده است خریدار نباید در زمانی که فروشنده آماده ارسال است گشایش اعتبار کند، بلکه باید امکان استفاده از کل مدت بارگیری را به فروشنده بدهد مگر این که خلاف این امر در قرارداد تصریح شده باشد.

در پرونده‌ای دادگاه اظهار داشته است: وقتی به فروشنده حق بارگیری در طول یک مدت داده شده است و شیوه‌ای هم برای پرداخت وجود دارد این شیوه باید در تمام آن مدت قابل استفاده باشد. اگر خریدار این نگرانی را داشته باشد که شیوه اعتباری برای او به جریان نخواهد افتاد مگر مدت کوتاهی پیش از این که فروشنده بخواهد کالاها را ارسال کند چنان که در موردی که بارگیری برای مدتی طولانی صورت پذیرد چنین نگرانی برای او موجود است، خریدار باید در قرارداد ماده‌ای را بگنجانند که بر طبق

آن اعتبار برای مثال چهارده روز پس از تاریخ دریافت تلگراف فروشنده فراهم خواهد شد^۳ (اشمیتوف، ۱۳۸۷، ۶۴۰).

خریدار در مورد گشایش اعتبار تکلیف دارد و مسئولیت تاخیر در این مورد بر دوش او قرار دارد. تاریخ گشایش اعتبار باید مطابق قرارداد فروش باشد. به طور معمول، قرارداد فروش حاوی مقرره‌ای در مورد زمانی است که اعتبار باید در آن مدت گشایش یابد. در صورتی که زمان گشایش اعتبار در قرارداد فروش تصریح نشده باشد این بر عهده دادگاه‌ها است که که چنین زمانی را تعیین کنند. با این وجود، خریدار باید در طرف یک مدت معقول مبادرت به گشایش اعتبار کند. این امر در پرونده ای^۴ مورد بررسی و تصمیم‌گیری قرار گرفت. به گفته دادگاه وقتی که زبان قرارداد در مورد تعیین اجرای قرارداد صریح نیست یا ضمناً آن را تعیین کرد قانون چنین استنباط می‌کند که اجرای آن باید در یک مدت معقولی انجام شود.

در مورد شروط مبهم مثل گشایش اعتبار ظرف ده روز از تاریخ بارگیری در قرارداد فروش این سوال مطرح می‌شود که تفسیر ده روز چگونه باید صورت گیرد؟ در پرونده ای^۵ در سال ۱۹۸۹ میلادی دادگاه با رد ادعای خریدار مبنی بر تفسیر ده روز از تاریخ ورود کشتی اعلام داشت که مدت ده روز از تاریخ پیش از شروع مدت حمل و بارگیری آغاز می‌شود. شروط مبهمی همچون گشایش اعتبار ظرف چند هفته در لندن در قراردادهای فروش نیز با توجه به ابهامی که دارد باید به معنای گشایش اعتبار ظرف یک مدت متعارف تفسیر گردد حتی اگر تحویل کالاها ظرف یک مدت قابل ملاحظه‌ای به تاخیر افتد.^۶

۲- حقوق خریدار در صورت ارائه اسناد جعلی از طرف فروشنده

با صدور اعتبار اسنادی توسط بانک گشاینده و اطلاع به ذینفع از طریق بانک کارگزار چرخه اعتبار اسنادی تقریباً کامل شده و نوبت به اجرای تعهدات فروشنده در قبال خریدار می‌رسد. بر این اساس، خریدار واجد حقوقی می‌گردد. فروشنده بر اساس قرارداد فروش مکلف است تا کالاهای مورد توافق را

۳- Pavia & Co S.p.A. v Thurmann-Nielsen, (1952) 1 Lloyd's Rep

۴- Hick v Raymond & Reid 16 Dec 1892 [1893] AC 22, HL

۵- Sohio Supply Co. v Gatoil (USA) INC

۶- Botosh, H., Disputes Between the Buyer and Seller (in the Underlying Contract) in Relation to Letters of Credit/ Chapter Seven

از طریق اسناد حمل نظیر بارنامه و گواهی حمل به بانک ارائه نماید، لیکن بعضاً اسناد مورد ارائه با تعلیقات بانکی تطابق نداشته و چه بسا حتی در ظاهر با اسناد بانکی تطابق داشته، لیکن اسناد متضمن جعل و تزویر بوده و مفاد قید شده در سند با آنچه در واقعیت رخ داده تطبیق نداشته باشد.

مشکل اساسی در فرضی رخ می‌دهد که اساس اسناد در ظاهر با تعلیقات قید شده در اعتبار یکی است لیکن در باطن چنین نیست. در چنین فرضی بحث تقلب به میان می‌آید که از موارد نقض اصل کلی و اساسی استقلال قرارداد پایه از اعتبار اسنادی می‌باشد، اساساً در قراردادهای فروش فارغ از بحث اعتبار اسنادی در فرضی که توسط بایع تعهدات مورد بحث به هر نحوی اجرا نگردد دو حق کلی به خریدار تعلق می‌باید که در اعتبارات اسنادی نیز برای خریدار قابل تصور می‌باشد؛ اول حق خریدار مبنی بر طرح دعوا در محکمه و فسخ قرارداد پایه، دوم مطالبه خسارات وارده به خریدار.

۲-۱- حق طرح دعوا و فسخ قرارداد توسط خریدار

اگر بایع در موعد تسلیم اسناد به بانک کارگزار و دریافت وجه اسناد جعلی یا متضمن تزویر را ارائه نموده باشد در صورت کشف، حقی که برای خریدار قابل تصور می‌باشد حق استرداد وجه اعتبار به علت نقض شرط ضمنی صحت و سلامت مبیع می‌باشد. اساس این امر در آن است که اگر فروشنده در ارائه اسناد خواسته شده مرتکب تقلب گردد خریدار بتواند با طرح دعوا در دادگاه از تعهد خود استنکاف ورزد. در صورت ارائه اسناد جعلی فروشنده ناقض قرارداد محسوب شده و خریدار حق اقامه دعوا را به دلیل از بین رفتن تمام یا قسمتی از عوض خواهد داشت. علاوه بر آن، در پرونده ای^۷ دادگاه رسیدگی کننده در سال ۱۹۸۷ میلادی چنین مقرر کرد که در صورت قصور فروشنده در تسلیم اسناد مورد نیاز خریدار استحقاق فسخ قرارداد فروش و استرداد کالاها را به دست خواهد آورد. در این خصوص حق خریدار مبنی بر این که ذینفع وجه را از بانک وصول نموده باشد یا خیر؟ از حیث اثرگذاری متفاوت است.

در صورت ارتکاب تقلب ذینفع سه وضعیت قابل تصور است. شکل اول به نحوی است که خریدار با طرح دعوا علیه بانک گشاینده قصد توقف پرداخت وجه اعتبار را دارد، شکل دوم به صورت طرح دعوا فروشنده علیه بانک گشاینده به علت امتناع از پرداخت وجه بوده و شکل سوم ناظر بر طرح دعوی

خریدار جهت استرداد وجه پرداخت شده به علت تقلب فروشنده می‌باشد.

۲-۲- حق جبران خسارت وارده به خریدار

حقی که برای خریدار درباره اعتبار اسنادی قابل تصور می‌باشد حق جبران خسارت وارده در راستای تقلب یا عدم ایفای تعهد فروشنده به نحو مطلوب می‌باشد. بدین نحو که اسنادی که فروشنده بر اساس اعتبارنامه اسنادی به بانک کارگزار ارائه نموده است اسناد مجعول یا مزور بوده که با واقعیت انطباق نداشته است. یعنی یا اصلاً کالایی ارسال نشده یا کالای ارسال شده ارزشی نداشته یا کالای ارسال شده مورد توافق نبوده یا کالای ارسال شده معیوب بوده و یا کالای ارسال شده به میزان تعیین شده نباشد. در تمامی این موارد برای خریدار به علت ورود خسارت حاضر امکان جبران خسارت قابل تصور می‌باشد.

در همین راستا، نحوه جبران ممکن است از طریق مفاد ذیل قرارداد باشد و یا این که توسط قاضی دادگاه، کارشناس یا داور مرضی الطرفین تعیین گردد، به این شرح که بعضاً طرفین در ذیل مفاد قرارداد نسبت به وقایعی که ممکن است در آینده واقع گردد توافقاتی نمایند. مثلاً طرفین درباره نقض تعهدات وجه التزامی تعیین نموده باشند که در صورت اثبات نقض تعهد فروشنده توسط خریدار، ذیحق می‌تواند با مراجعه به دادگاه و طرح دعوا به علت نقض تعهد وجه التزام تعیین شده توسط طرفین را از دادگاه مطالبه نماید. اما، در بسیاری از موارد وجه التزامی در قرارداد ملاحظه نمی‌شود. در چنین مواردی کماکان حق جبران خسارت در ازای ورود خسارت به خریدار متصور می‌باشد.

۳- تعهدات و حقوق فروشنده در مقابل گشایش اعتبار اسنادی

پس از گشایش اعتبار اسنادی از ناحیه خریدار به نفع ذینفع نوبت به اجرای تعهدات از سوی فروشنده می‌رسد. با این توضیح که مشارالیه مکلف است تا در موعد مقرر در اعتبار اسنادی نسبت به ارائه اصول اسناد مصرح در اعتبار اسنادی به بانک واجد اختیار اقدام نماید (Olmez, 2022, 16). در بدو ممکن است به نظر برسد که تعهد اصلی فروشنده در راستای مقررات اعتبار اسنادی صرفاً ارائه اسناد مندرج در اعتبارنامه در مهلت تعیین شده می‌باشد، این در حالی است که تعهد فروشنده به این امر ختم نمی‌شود. در هنگام ارائه اسناد از سوی فروشنده وی متعهد می‌گردد تا قرارداد پایه را به نحو صحیح و مطلوب اجرا نماید و مسئول هر گونه نقص یا عیبی باشد که در اجرا قرارداد رخ می‌دهد.

۳-۱- تضمین اجرای صحیح و درست قرارداد پایه

بر اساس بخش ۵-۱۱۰ قانون تجارت متحد الشکل ایالات متحده امریکا اگر در قبال ارائه اسناد توسط فروشنده پرداخت صورت گیرد فروشنده به بانک گشاینده یا هر شخص دیگری که اسناد به آن شخص ارائه می‌شود و به متقاضی تضمین می‌دهد که هیچ تقلب و جعل وجود ندارد و اسناد واقعاً با شروط اعتبار مطابقت دارد. ضمناً این تضمین به متقاضی داده می‌شود که توافق بین متقاضی و فروشنده و ذینفع و یا هر گونه توافقی مورد انتظار توسط آن‌ها که به اعتبار اسنادی الحاق می‌شود نقض نمی‌گردد. چنین تضمینی از حقوق خریدار در برابر فروشنده‌ای که به‌رغم عیوب ظاهری و پنهانی سند مبادرت به دریافت فوری وجه اعتبار نموده محافظت به عمل می‌آورد. خریدار در برابر فروشنده چنانچه توصیفات صورت حساب تجاری نادرست باشد یا کالاها با اعتبار گشایش شده مطابقت نداشته باشد مستحق دریافت خسارت می‌باشد. بدیهی است بانک گشاینده اعتباری که با حسن نیت پرداخت را انجام داده است از مسئولیت مبرا خواهد بود. اگر فروشنده در انجام تکلیف خود به ارائه اسناد مناسب قصور نماید برای نقض تضمین خود در ارتباط به پرداخت مسئول خواهد بود.

ذینفع با ارائه اسناد و انجام مطالبه و دریافت وجه اعتبار اموری را نسبت به اسناد و اظهاراتی که در اسناد نموده تضمین می‌کند. همچنان که در عقد بیع فروشنده نسبت به عیوب پنهانی مبیع در برابر خریدار ضامن است. یعنی فقدان عیوب پنهانی را مورد تضمین قرار می‌دهد، در اعتبار اسنادی نیز فروشنده اعتبار نسبت به اسنادی که تسلیم می‌نماید و اظهاراتی که در این اسناد ابراز داشته مانند اجرای درست معامله پایه یا اظهار تخلف متقاضی از ایفای تعهد ناشی از معامله پایه در اعتبار اسنادی تضمینی امر یا اموری را تضمین می‌نماید. لذا، تعهد تضمین عیوب پنهانی اسناد یکی از تعهدات فروشنده پس از ارائه اسناد و دریافت وجه اعتبار است. یکی از تعهداتی که فروشنده اعتبار بر این اساس به عهده دارد تعهد و تضمین درستی و اصالت اسناد است. متعهدله تضمینات عقد بیع فقط خریدار اما متعهدله تضمینات اعتبار کلیه اشخاص مرتبط با اسناد و دارای نفع می‌باشند (بنایاسری، ۱۳۹۵، ۵۹۲).

به‌طور معمول، طرفین اجرای صحیح و درست تعهدات خود در مقابل یکدیگر را تضمین می‌نمایند. این تکلیف از سوی فروشنده تا حدی واجد اهمیت تلقی می‌گردد که در کنوانسیون بیع بین‌المللی در ماده‌های ۳۵ الی ۴۴ بدان اشاره گردیده است با این توصیف که بایع تعهد به انطباق کالا با مفاد قرارداد

دارد. به بیان بهتر، تعهد فروشنده وظیفه حقوقی تحویل کالاهایی است که واجد الزامات قراردادی و می‌بایست در زمان و مکان مقرر با قیمت مورد توافق انجام پذیرد. در صورت نقض این تعهد ضمانت اجراهای مختلفی از این حیث در کنوانسیون قید گردیده است که برای نمونه حق جبران خسارت برای خریدار ذکر گردیده است (تنها و جلالی، ۱۳۹۹، ۱۲).

ماده ۳۵ کنوانسیون بیع بین‌المللی از سه قسمت تشکیل شده که در بند اول بر ضرورت انطباق کالا از لحاظ کمیت، کیفیت و وصف با قرارداد تأکید دارد و مطابقت کالا با شرایط پیش‌بینی شده در قرارداد قاعده اولیه در ارزیابی انطباق کالا به شمار می‌رود. قواعد تکمیلی در بند دوم ماده ۳۵ کنوانسیون بیع بین‌المللی پیش‌بینی شده است. بند سوم ماده ۳۵ کنوانسیون بیع بین‌المللی حاوی استثنایی برای مسئولیت بایع برای هر گونه عدم انطباق کالا می‌باشد و آن هنگامی است که خریدار از عدم انطباق کالا آگاه بوده و یا نمی‌توانسته نسبت به آن ناآگاه باشد. در حقوق ایران نیز مستفاد از ماده‌های ۳۵۵ و ۳۸۴ قانون مدنی بایع ملزم است مقدار مبیع مورد توافق را تسلیم مشتری نماید و چنانچه کمتر یا بیشتر از مقدار مورد توافق تسلیم شود نقض قرارداد محسوب می‌شود و ضمانت اجرای مقرر در ماده‌های یاد شده موید این امر است.

در رابطه با تسلیم کالای از نوع متفاوت در حقوق ایران باید گفت که چنین تسلیمی تسلیم غیرمنطبق محسوب نمی‌شود، بلکه به منزله آن است که اساساً تسلیمی صورت نگرفته است. هرگاه کالای تسلیم شده غیر از جنس مورد توافق باشد در چنین وضعیتی نمی‌توان به استناد خيار تخلف وصف یا ماده ۲۳۵ قانون مدنی نسبت به فسخ معامله اقدام کرد، بلکه راه‌حل اولیه حسب ظاهر قانون مدنی الزام بایع به تسلیم کالای مورد توافق است. لذا، ضمانت اجرای تسلیم کالای کاملاً از جنس متفاوت با ضمانت اجرای کالایی که از حیث وصف با مفاد قرارداد مطابق نیست یکی نیست.

ماده ۲۷۹ قانون مدنی مقرر می‌دارد که اگر موضوع تعهد کلی باشد مجبور نیست که از فرد اعلای آن ایفاء کند لیکن از فردی هم که عرفاً معیوب است نمی‌تواند بدهد. حکم این ماده ناظر به موردی است که مصادیق فروخته شده در بازار از کیفیات متعدد برخوردار باشد. در حقوق ایران بیع از روی نمونه در ماده ۳۵۴ قانون مدنی مورد اشاره قرار گرفته و ضمانت اجرای تخلف از تسلیم کالای مطابق با نمونه فسخ قرارداد در نظر گرفته شده است. حکم ماده ناظر به موردی است که مبیع عین معین باشد. ولی، هرگاه مبیع از نوع کلی باشد مشتری می‌تواند الزام فروشنده را به تسلیم مبیع مطابق با نمونه درخواست کند. برخی از

نویسندگان بنا به مستفاد از ماده ۴۱۴ قانون مدنی بیان داشته‌اند که خریدار فقط هنگامی حق فسخ معامله را دارد که الزام او ممکن نباشد. از ماده‌های ۴۲۳، ۴۲۴ و ۴۳۳ قانون مدنی استنباط می‌شود که خریدار تنها در صورتی می‌تواند قرارداد را به استناد عیب فسخ نماید که در زمان وقوع عقد از عیب مبیع آگاهی نداشته باشد (شعاریان و رحیمی، ۱۴۰۰، ۴۵۸).

مبنای دیگری که می‌تواند درباره تضمین اجرای صحیح قرارداد مطرح گردد مسئله لاضرر است، با این شرح که اجرای مفاد قرارداد بایستی به نحوی باشد که فارغ از هر گونه اشکال و ایراد باشد و نبایست در اثر اجرا ضرری حادث گردد. لذا، در صورت ورود خسارت مسئولیت بر عهده مجری است. در اعتبارات اسنادی نیز این بحث قابل ذکر است که فروشنده به‌طور کلی مکلف است تعهدات خود را به نحو صحیح و مطلوب اجرا نماید. تضمین فروشنده نقش مهمی در اختلافات اعتبار اسنادی ایفاء می‌کند به گونه‌ای که چه بسا نقض این امر توسط فروشنده پای ثقلب را به اعتبار اسنادی باز نماید.

تضمین اجرای صحیح معامله پایه در اعتبارات اسنادی صرفاً ناظر بر ارائه اسناد در موعد مقرر نمی‌باشد، بلکه دامنه فراگیری دارد، از جمله تضمیناتی که قابل ذکر است تضمین فروشنده به تسلیم کالا مطابق با شرایط اعتبارنامه و همچنین فارغ از هر گونه عیب ظاهری یا پنهانی باشد تا با دفاعیه ثقلب خریدار مواجه نشود. در واقع، برای بررسی تضمین مزبور می‌بایست شرایط اعتبارنامه مورد بررسی قرار گیرد. باع مکلف است تا کالاهایی که ارسال می‌نماید خالی از نقص اساسی باشد. حال اگر فروشنده در اجرای تعهدات خود تضمین مربوطه را رعایت ننماید این امر می‌تواند ضمانت اجرایی به دنبال داشته باشد. برای نمونه با نقض تضمین مزبور خریدار حق طرح شکایت علیه فروشنده را پیدا می‌کند تا بتواند خساراتی که به وی وارد آمده را مطالبه نماید، ضمانت اجرای دیگری که در اثر نقض تضمین از سوی فروشنده قابل تصور می‌باشد حق جلوگیری از پرداخت وجه اعتبار به ذینفع با دستور به بانک ذی سمت با دفاعیه ثقلب می‌باشد.

۳-۲- حق مطالبه وجه اعتبار اسنادی از بانک گشاینده

بر اساس قرارداد پایه فروشنده پس از آن که مطابقت اسناد مورد تأیید بانک واقع گردید می‌تواند درخواست پرداخت وجه از بانک را بنماید. اگر نحوه مطالبه مشخص باشد به همان شکل می‌بایست مطالبه صورت گیرد. در صورتی که نحوه مطالبه در اعتبارنامه قید نشده باشد در چنین وضعیتی باید تمایز قائل شد بدین شکل که در ماده ۷ کنوانسیون آنسیترال راجع به ضمانت نامه‌های مستقل و اعتبارنامه‌های

تضمینی تقاضای پرداخت باید طبق شرایط و ضوابط تعهد درخواست شود و همچنین ماده ۲ قواعد متحد الشکل ضمانتنامه‌های عندالمطالبه مطالبه اعم از کتبی یا الکترونیکی مورد تأیید می‌باشد (مافی و فلاح، ۱۳۹۲، ۱۵۷). آنچه واجد اهمیت است مطالبه فروشنده می‌باشد و تا زمانی که فروشنده اقدام به این امر ننماید وجهی به وی پرداخت نمی‌شود.

در گشایش اعتبار شرط مقدماتی وجود دارد که می‌بایست پیش از ایفای تعهدات اصلی قرارداد اجرا شود. شرط مورد نظر گشایش اعتبار اسنادی می‌باشد به این صورت که چنانچه خریدار اقدام به ایفای تعهد خود ننماید یا به هر نحوی در اجرای تعهد خود مرتکب تقصیر شود می‌توان این گونه در نظر گرفت که قراردادی فیما بین طرفین وجود ندارد. به بیان دیگر، قرارداد به نحو مشروط تشکیل شده است و اگر شرط مورد نظر ایفاء نگردد فروشنده می‌تواند از ایفای تعهدات خودش سرباز زند (Alavi, 2016, 21).

حقوقی که می‌توان برای فروشنده تصور نمود سه قسم می‌باشد؛ اول حق امتناع از ایفای تعهدات و فسخ قرارداد، دوم حق طرح شکایت جهت مطالبه خساراتی که ناشی از تقصیر خریدار در گشایش اعتبار به وی وارد شده است و سوم حق مطالبه عدم نفع.

۱-۳-۲- امتناع از اجرای تعهد و خاتمه قرارداد

افتتاح اعتبار اسنادی نیازمند اقدامات خریدار در بانک گشاینده اعتبار می‌باشد. حال اگر خریدار اقدام به گشایش اعتبار ننموده باشد در چنین وضعیتی به علت قصوری که از ناحیه خریدار واقع شده است بایع نمی‌تواند تعهدات خود مبنی بر اجرای قرارداد پایه را اجرا کند. وقتی خریدار در ایجاد اعتبار مورد نظر تقصیر نموده برای بایع دیگر دلیلی برای پایبندی به قرارداد پایه وجود نخواهد داشت. در صورت قصور خریدار در گشایش اعتبار و عدم اجرای قرارداد پایه فروشنده حق ادعای خسارت از خریدار را خواهد داشت. اگر زمان مشخصی برای انجام قرارداد تصریح گردد آن زمان به عنوان یک عنصر ذاتی در قرارداد تلقی می‌گردد. اگر خریدار در زمان مورد نظر اقدام به گشایش اعتبار ننماید بایع این حق را دارد تا به علت تقصیر خریدار تعهد متقابل را اجرا ننماید.

۲-۳-۲- طرح دعوا علیه خریدار جهت مطالبه خسارات

اگر خریدار در اقدامات خود درباره اعتبار اسنادی مرتکب تقصیر گردد و در اثر این امر خساراتی به بایع

وارد گردد برای فروشنده حق طرح دعوا جهت مطالبه خسارت وجود دارد. در واقع، فروشنده مستحق خواهد بود تا خساراتی که در اثر اقدامات موجب تقصیر خریدار در افتتاح اعتبار به وی وارد گردیده است را با طرح دعوا در دادگاه با علت عدم اجرای قرارداد از سوی خریدار مطالبه نماید. خساراتی که به فروشنده وارد می‌آید بسته به نوع اوضاع و احوال متفاوت است. برای نمونه ممکن است در اثر عدم ایفای تعهد از سوی خریدار، کالاهای ارسال شده از سوی فروشنده در نزد خریدار به فروش روند یا حتی تلف گردند. حال اگر در اثر تقصیری که از سوی خریدار در ایفای تعهد خود خسارتی به بایع وارد آید در چنین امری در صورت اثبات خسارت و سببیت در ورود خسارت به بایع ناشی از نقض تعهد خریدار، بایع مستحق خواهد بود با طرح دعوا در دادگاه صالح نسبت به جبران خساراتی که از سوی نقض تعهد خریدار صورت پذیرفته اقدام نماید.

در بیع بین‌المللی، تنها راهکار جبران خسارات نمی‌باشد. در مواردی فروشنده حق بر اقامه دعوی خسارت از خریدار را خواهد داشت اگر عدم اجرای قرارداد ناشی از قصور خریدار در گشایش اعتبار باشد. خسارات به‌طور معمول با کسر قیمت قرارداد از قیمت بازار کالا صورت می‌گیرد؛ بنابراین، فروشنده محق است تا بر علیه خریدار بر اساس قرارداد پایه اقامه دعوا کند اگر وجه اعتبار پرداخت نشود (Alavi, 2016, 27)؛ بنابراین، با توجه به این امر آنچه مورد توجه قرار می‌گیرد آن است که اگر خساراتی به فروشنده در اثر نقض تعهد خریدار در اعتبار اسنادی وارد آید علاوه بر حق خاتمه قرارداد پایه برای فروشنده در صورت وجود خسارت امکان مطالبه خسارت میسر می‌باشد.

۳-۲- مطالبه عدم النفع در اثر قصور قرارداد

در اثر قرارداد حاصل هریک از طرفین خصوصاً فروشنده ممکن است متحمل زانی در اثر عدم اجرای تعهدات در زمان مطلوب گردد و با موضوع عدم النفع مواجه گردد. امروزه در متون گوناگون عدم النفع نیز در شمار خسارات آمده است. از دست دادن نفعی را می‌توان ضرر به حساب آورد که مشروع و اخلاقی باشد. ضمناً باید ثابت شود که موقعیت از دست رفته مستقر و دائمی بوده است و امتیازهای ناپایدار و اتفاقی را نمی‌توان دستاویز اخذ خسارت قرار داد (کاتوزیان، ۱۳۷۰، ۱۴۶). عدم النفع، عبارت است از حرمان از منافعی که به احتمال قریب به یقین حسب جریان عادی امور و اوضاع و احوال خاص امید به وصول به آن معقول، مترقب و مقدور بوده باشد (جعفری لنگرودی، ۱۴۰۰، ۲۵۰۷).

در حقوق ایران با توجه به تبصره دوم ماده ۵۱۵ قانون آئین دادرسی مدنی مصوب ۱۳۷۹ خسارات ناشی از عدم النفع قابل مطالبه نیست. منظور مقنن از قابل مطالبه نبودن خسارت ناشی از عدم النفع، مطلق عدم النفع نیست بلکه منظور خسارت ناشی از عدم النفع احتمالی است. پس تبصره دوم ماده ۵۱۵ قانون آئین دادرسی مدنی مصوب ۱۳۷۹ منصرف از منافی است که حصول آن‌ها بر مبنای سیر متعارف امور مسلم به نظر می‌رسد (سکوتی نسیمی و شمالی، ۱۳۹۰، ۹۵).

عدم النفع در موضوع بیع بین‌المللی که پرداخت ثمن از طریق اعتبار اسنادی انجام می‌پذیرد امر بسیار شایعی است بدین نحو که در این خصوص خریدار ممکن است اقدام به گشایش اعتبار در زمان مطلوب ننموده یا اساساً نوع اعتبار افتتاح شده با محتوای قرارداد پایه یا توافقی که متعاقبین با یکدیگر داشته‌اند همخوانی نداشته باشد. حتی در فرض گشایش اعتبار ممکن است به علت دستور غیرموجه عدم پرداخت از سوی خریدار بانک اقدام به پرداخت در موعد مقرر نکند. در کلیه این موارد در صورت احراز تقصیر وارده از سوی خریدار موضوع عدم النفع قابل بررسی می‌باشد.

گشایش اعتبار چیزی بیش از صرف پرداخت وجه اعتبار است. زیرا، فروشنده می‌تواند چنین اعتباری را به‌عنوان افزایش تأمین معامله استفاده کند. برای مثال با فروش کالاها؛ بنابراین، فروشنده استحقاق ادعای خسارات موجود که بر اساس اصول قابل اعمال بر خسارات قراردادی است خواهد داشت. این مورد در پرونده ای^۸ در سال ۱۹۵۲ میلادی دیده شده است. خریداران در گشایش اعتبار مربوط به قرارداد فروش قصور کردند. فروشندگان متعاقباً از عدم النفع به‌عنوان مبنای ادعای خسارات که می‌توانستند به‌طور بالقوه‌ای پیرو قرارداد فروش تحصیل کنند استفاده کردند. دادگاه مقرر کرد که خریداران قرارداد را نقض کرده‌اند.

نتیجه

اعتبار اسنادی یک روش پرداختی یا تضمینی به منظور تسهیل و تأمین مالی در پرداخت‌های فرامرزی و بین‌المللی می‌باشد و اساساً تا زمانی که طرفین قرارداد نسبت به این نوع از پرداخت توافقی ننمایند پای اعتبار اسنادی به میان نمی‌آید. خریدار به‌عنوان متقاضی اعتبار مکلف است به منظور اولین گام در جهت ایجاد اعتبار اسنادی با مراجعه به بانک گشاینده با افتتاح حساب و امضای قرارداد با بانک نسبت به گشایش

۸- Trans Trust S.P.R.L. v. Danubian Trading Co. Ltd

اعتبار اسنادی اقدام نموده و مطابق اوضاع و احوال حاکم بر قرارداد نوع اعتبار مورد نظر را انتخاب نماید. تعهدات خریدار محدود به این دو امر نمی‌شود بلکه مکلف است در سر موعد نسبت به بررسی و تطبیق بارنامه و بیمه نامه با کالاهای دریافتی اقدام نماید تا چنانچه کالای مزبور منطبق با کالای مورد توافق نباشد اقدام مقتضی اعم از تقدیم دادخواست به منظور اخذ دستور موقت مبنی بر عدم پرداخت یا هماهنگی لازم با خود فروشنده را انجام دهد.

برای فروشنده نیز تعهداتی قابل ذکر است. برای نمونه فروشنده مکلف است تا کالاهای مورد توافق را با رعایت حسن نیت و مطابق با مفاد قرارداد پایه و منطبق با بارنامه و بیمه نامه برای خریدار ارسال نماید و در سر موعد برای دریافت و مطالبه وجه به بانک کارگزار مراجعه نموده و اسناد مورد اشاره در اعتبار اسنادی را به بانک مشارالیه ارائه تا در صورت تأیید اسناد جهت دریافت وجه اقدام نماید. خریدار یا متقاضی در صورت عدم انطباق کالا در اسناد ارائه شده می‌تواند اقدام به اخذ دستور موقت از دادگاه صالح به منظور عدم پرداخت وجه توسط بانک گشاینده نماید. در مواردی که خریدار در افتتاح یا گشایش اعتبار اسنادی مرتکب تقصیر گردیده باشد یا اساساً اعتبار اسنادی مورد توافق را ایجاد ننموده باشد پس از اطلاع از طریق بانک کارگزار فروشنده می‌تواند از اجرای تعهدات خود سر باز زند. در صورت ورود خسارت به فروشنده حق مطالبه خسارت از خریدار برای وی محفوظ خواهد بود.

ملاحظات اخلاقی: موارد مربوط به اخلاق در پژوهش و نیز امانتداری در استناد به متون و ارجاعات مقاله تماماً رعایت گردیده است.

تعارض منافع: تعارض منافع در این مقاله وجود ندارد.

تأمین اعتبار پژوهش: این پژوهش بدون تأمین اعتبار مالی نگارش یافته است.

منابع

فارسی

- اشمتوف، کلایو ام، ۱۳۷۸، **حقوق تجارت بین الملل**، ترجمه بهروز اخلاقی، چاپ اول، تهران، انتشارات سمت.
- بناء نیاسری، ماشاءاله، ۱۳۹۵، **حقوق اعتبارات اسنادی**، چاپ اول، تهران، انتشارات شهردانش.
- امیرپور، رسول، ۱۳۹۱، رابطه ضمانت خواه و بانک ضامن در ضمانت نامه‌های بانکی، **مجله حقوق بانکی**، شماره ۱.

Legal Civilization

ISSN: 2873-1841
ISSN: 2873-1922

No.24- Summer 2025

Buyer-Seller Relationship in the Underlying Contract in a Letter of Credit with Emphasis on Iranian law
Homayoun Mafi, Reza Ehsani, Ahmadsreza Amiri Larijani

A Comparative Study of Environmental Protection under International Human Rights Law and International Humanitarian Law
Sayyed Fazlollah Mousavi, Amir Hossein Asgari

Child-centered Justice and Government: Responsibility Prevention, Correction and Rehabilitation of Children Violate Criminal Laws
Mohammad Roshan, Somayeh Ranginkaman, Seyed Mostafa Hosseini Dastjerdi

Legal Challenges and Requirements of Artificial Intelligence in Workplaces: Examining Impacts and Reform Solutions
Maryam Boroomand Bazkiagourabi, Amirreza Mahmoudi

Algorithmic Society and Legal Adaptation: Rethinking Rights, Governance and Social Justice
Khadije Karimi Sfahani, Mojahed Amiri

Issuing Identity Documents for Children Born from Illegitimate Relationships and its Effects on Iranian Law
Marzieh Kazemi, Mostafa Kafi

Diminished Liability in the Criminal Systems of Iran and England
Iraj Morvati, Nafiseh Araghi, Mandana Janghali

Monitoring the Media with a Jurisprudential and Legal Approach
Narges Abolmasoomi

Cryptocurrency-Related Crimes; from Facilitating the Commission of Crimes to Prevention
Mahbobeh Talebi Rostami

The Importance of Contract Interpretation in Iranian Civil Law
Nazanin Bahrami, Mahnaz Sajjadian, Hamid Reza Konari Zhadeh

Investigating the Effect of Security and Populist Oriented Criminal Policy Intervention on the Formation of Modern New
Classical Criminological Dialog
Masoud Akbari

A Comparative Study of Commercial Property in Iranian and French Law
Saeed Johar

Deterrence of Exile and Banishment in the Period of Communication
Mahsa Mahmoudi

Manifestations of the Moral Rights of Prisoners in Domestic and International Documents
Amin Reza Bahar Falamarzi

Convergent Application of Civil Procedure Principles in Criminal Proceedings Using with Referral Mechanism
Ali Asghar Asgari

A Review of Crimes Against Government Lands (Case Study)
Vahid Kioumars

Space Debris in International Law: Regulatory Challenges and Legal Solutions
Mahdi Gharedaqi

Insult to Sacred Places in Iranian Criminal Law, Imamiyya Jurisprudence and Sunni Jurisprudence
Davoud Salmanpour, Yaghoob Taheri, Hosein Zarei

International Responsibility of States in Combating Doping: Legal Analysis and Implementation Challenges
Sepideh Ahmadian Fard

Criminal Policy Against Military Crimes in the Criminal Law of Iran and the United States
Amirhasan Abolhasani, Hamed Zarinjuy Alvar, Mohammadali Jahani

Rules Governing the Unorganized Monetary Financial Market in the Iranian Legal System
Ayoub Rahimi

Maintaining Social Capital in the Process of Combating Smuggling (Delaware Port Case Study)
Hossein Akbarpa

Conditions for the Exclusion of Personal Criminal Liability Based on the Statute of the International Criminal Court
Mohammadreza Afrasiabi

The Impact of Domestic Laws and Commitment to International Treaties in Combating Banking Corruption
Sayyed Bahman Akbari

Various Means of Enforcement in International Law
Mahdi Rezaei Asrami

Green Victimology and Non-Human Victims
Amin Hajivand, Amirhossein Khorashadi Zadeh, Mohammad Javad Mirzayi